

Recht op
GELUK.

Leo Bormans

Recht op
GELUK.

*Een
jongen
steekt
de grens
over*

 | LANNOO

Voor alle kinderen en jongeren die dit boek nooit zullen lezen.

In ons dorp wonen plots 500 vluchtelingen in containers. Toevallig loop ik Qasim (34), zijn vrouw en zijn twee kinderen, Medina (2) en Elina (4), tegen het lijf. Gevlucht voor de oorlog. Over de bergen en de zee. Zo kwetsbaar staan ze hier. Ik wandel met hen door dorp en stad. Alles is voor hen ‘de eerste keer’: een school, een bibliotheek, een zwembad, een museum... Met ogen vol verwondering kijken we samen naar onze samenleving. Papa Qasim krijgt tranen in de ogen als ik hem ‘De Rechten van de Mens en van het Kind’ voorlees. Hij kon nooit beseffen dat er zoiets bestaat. ‘Mijn hart spreekt dezelfde taal’, zegt hij. ‘Zo’n tekst geeft mij en alle kinderen van de wereld hoop.’ Zij voelden zich bij ons voor het eerst in hun leven veilig. Toen kwamen de zelfmoordaanslagen in Europa en begonnen de nachtmerries opnieuw. Voor het eerst voelde ik zelf wat zij altijd gevoeld hadden: de beklemmende angst in een samenleving waarin rechten en waarden op hun grondvesten daveren. De vluchtelingen zijn geen deel van het probleem. Ze zijn een deel van de oplossing. Al lijkt die soms heel ver weg.

Zeven jaar geleden schreef ik op verzoek van een kinderrechtenorganisatie een jeugdboek, dat slechts in een beperkte oplage verscheen: *Applaus zonder handen*. Dat verhaal is nu actueler dan ooit. Daarom verschijnt het nu opnieuw onder de titel *Recht op geluk*. Het is niet echt een vrolijk verhaal. Maar dat is de werkelijkheid vaak ook niet.

De kleine Ayla, als kleuter verdronken op een ver strand, heeft ons wakker geschud. Zoals hij zijn er zovelen. Ze zijn massaal op de vlucht. Samen met papa's en mama's die een rechtvaardige wereld zoeken. Zo'n wereld waar de rechten van het kind wel bekend zijn en gerespecteerd worden. Ze zorgen ervoor dat wij weer gaan nadenken over wat onze echte waarden zijn. Vele waarden vinden we terug in 'De Rechten van het Kind'. Zij vormen de rode draad van dit boek. Al vertrekt het verhaal bij mijn eigen kinderdroom: ooit voorop rijden voor het circus dat op komst is en dat een beetje vreugde brengt in stad en dorp.

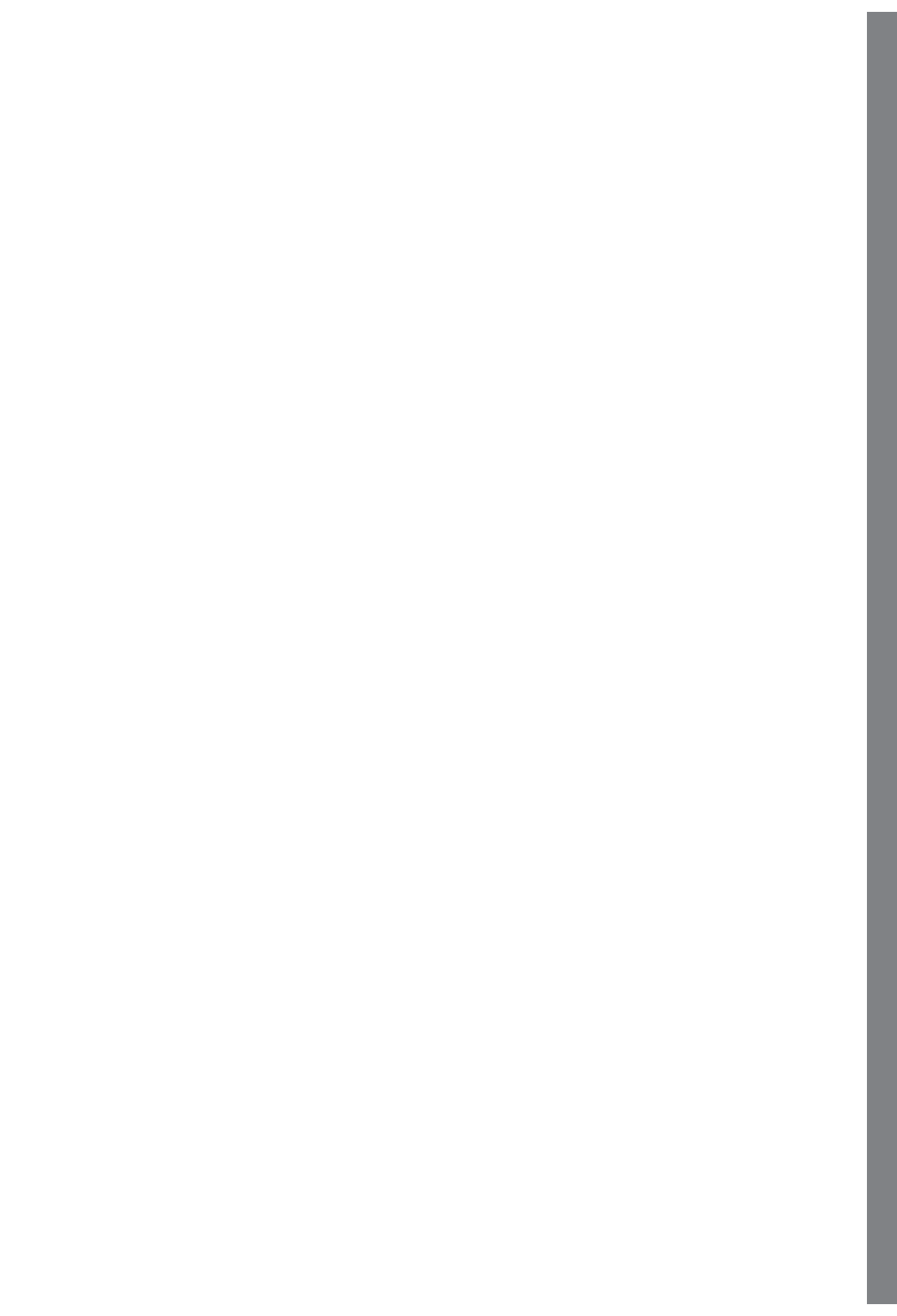
Iedereen heeft recht op een beetje geluk. Hopelijk zet dit boek ons aan om daarover na te denken. En om actie te ondernemen zodat zo veel mogelijk kinderen en grote mensen dat geluk mogen kennen.

Leo Bormans

Auteur van o.a. *Geluk. The World Book of Happiness*

www.leobormans.be

*Met dit boek steunen we vluchtelingenorganisaties
in Vlaanderen en Nederland.*

1

Amir ratelde met zijn kleine, rode vrachtwagen het dorp binnen. Hij draaide het marktplein op en hield halt voor het standbeeld van een soldaat met een geweer in zijn hand.

Hij genoot altijd van de blikken van de mensen die hem zagen aankomen. Meestal draaiden eerst de kinderen hun hoofd om. Ze lachten. Trokken aan de jassen van hun ouders. Wezen naar zijn vrachtwagen. Daar stond een tekening van een grote clown, ballonnen en een tent op. Dan begonnen ze te springen op de tonen van de circusmuziek die hij uit de luidsprekers liet schetteren.

Vandaag was het anders. Het was stil in het dorp. Amir had nog maar weinig mensen gezien. Hij keek recht in de ogen van de stenen soldaat. Hoelang stond hij hier al?

Als Amir een standbeeld zag, wist hij dat hij zich ongeveer in het midden van het dorp bevond. De oorlog laat niet alleen overal dode mensen en kapotte huizen achter, maar ook stenen ruiters, bronzen leeuwen en betonnen generaals. Ze mogen dan wel stoer voor zich uit kijken, ze zijn zo dood als papier.

Amir wist dat het midden van het dorp altijd de beste plaats was om zijn wagen te parkeren. Iedereen moest hem kunnen zien. De mensen moesten erover praten. Dat was de bedoeling.

Hij duwde de rammelende deur open en sprong met zijn blote voeten uit de wagen. Ja, hij wist dat hij niet met blote voeten achter het stuur mocht zitten. En hij wist ook dat hij eigenlijk nog veel te jong was om met een auto te rijden. Nog maar veertien, hoewel hij er in zijn blauwe werkpak en met zijn lange, blonde haren wel ouder uitzag. Maar toch, het mocht niet. Niemand had hem echter ooit

om zijn papieren gevraagd. Hij reed met een circuswagen en daar golden blijkbaar andere regels voor. Dat deed hij al meer dan twee jaar. Nog nooit een ongeval gehad. Alleen de vorige nacht was het mis gegaan.

Amir reed bijna nooit 's nachts. Zowel aan de voorkant als aan de achterkant van zijn vrachtwagen brandde slechts één licht. De nacht is voor laagvliegende uilen, witte nachtmerries en sluipende soldaten. Maar gisteravond wilde hij nog voor het helemaal donker was het nieuwe dorp bereiken. En toen was hij de weg kwijtgeraakt. Hij had uren door het bos gereden zonder ergens een huis te zien. De zon was al achter de bomen verdwenen. Hij draaide zijn raampje open en luisterde zo scherp als hij kon. Zijn vader had hem naar de honden en de wolven leren luisteren.

‘Als je midden in de nacht je weg kwijt bent,’ had zijn vader gezegd, ‘dan kun je het best naar het geluid van de honden en de wolven luisteren. Hoor je een wolf, ga dan nooit die kant op. Zij zitten in het midden van het woud. Hoor je een hond, ga dan die kant op. Honden wonen bij de mensen. Daar kun je hulp vinden.’

De bosweg ging steil naar beneden. Amir zette de motor van de wagen af om nog beter te kunnen luisteren. Hij liet zijn wagen zonder motor naar beneden rollen. Ook dat mocht niet, maar er mocht zo veel niet. Amir wilde horen waar de honden zaten en waar de wolven. Maar hij hoorde geen van beide. Er verscheen een zwevende vlek voor hem. Een witte uil vloog laag over de weg, zonder geluid, als een nachtmerrie met vleugels.

Amir probeerde de uil te ontwijken en draaide aan zijn stuur. Zap. Drie seconden later lag hij met zijn

vrachtwagen in de greppel. De circusborden vlogen uit de laadbak en lagen verspreid over de weg. Amir kroop uit de wagen. De maan scheen als een grote schijnwerper op hem. Om hem heen lagen lachende clowns. Het leek alsof er een circusnummer zou beginnen, midden in de nacht. Even dacht Amir dat hij echt in een circustent stond en dat hij het publiek met zachte stemmen binnen hoorde schuifelen. Gemurmel. Er bewoog iets in de struiken.

Hij wilde roepen, maar zweeg en luisterde aandachtig. Hoorde hij daar een hond of een wolf? Amir deed wat hij altijd deed als hij bang was. Hij stopte zijn rechterhand in de kap van zijn sweater, voelde of Dante er nog zat, pakte hem beet en hield zijn kleine, witte muis in het holletje van zijn twee handen op zijn hart geklemd. Hij voelde hoe het hartje van Dante nog twee keer sneller klopte dan zijn eigen hart. Ze waren altijd samen, Dante en hij. De witte muis en de blonde jongen.

De nacht sloot zich om hen heen. De vrachtwagen lag in de greppel en de papieren clowns stonden op hun rug naar het licht van de maan. Uit het duister kwamen mensen tevoorschijn. Eerst zag Amir alleen maar hun geweren, daarna ook hun gezichten. Die gezichten waren veel te jong om met een geweer door de nacht te trekken. Ze leken nog kinderen. Alsof ze dadelijk hun geweren zouden neergooien en in een cirkel zouden gaan zitten. Alsof de clowns op de affiches zouden gaan dansen en springen. Alsof Amir en Dante een circusnummer zouden opvoeren en applaus zouden krijgen. Alsof ze daarna samen een ijsje zouden eten. Zo jong zagen de soldaten er nog uit.

‘Handen omhoog!’ riep een van hen.

Amir wist niet hoe hij dat moest doen. Dante zat in het holletje van zijn twee handen. Hij wilde hem nu echt niet laten vallen. Hij hield zijn handen samen en stak zijn armen omhoog.

‘Doe je handen open!’ riepen ze.

Amir aarzelde.

‘Handen open!’

Daar zat Dante. Een van de soldaten scheen met een zaklamp recht in zijn ogen. De zwarte oogjes schitterden in het schijnsel van de lamp. De witte, spitse snuit van de muis trilde. Even was het akelig stil. Dante ging aarzelend recht op zitten, alsof hij ook zijn pootjes omhoog wilde steken. Toen begonnen de jonge soldaten te lachen. Ze vonden Amir en zijn muis blijkbaar grappig. Ze vroegen of hij alleen was en wat hij in het bos deed.

Amir vertelde dat hij wilde luisteren naar de wolven en de honden, dat de witte uil een vliegende nachtmerrie werd en dat hij zo snel mogelijk het volgende dorp wilde bereiken om reclame te maken voor het circus van zijn vader.

Dat circus kwam overal een week later aan dan Amir. Ze volgden zijn spoor op meer dan tweehonderd kilometer afstand. Amir maakte de afspraken met de burgemeester van het dorp, zocht de beste plek voor de tent, zette het hele dorp en de wegen in de buurt vol reclameborden, deelde vrijkaartjes uit in scholen en reed dan weer verder. Telkens op zoek naar de beste plekken voor het circus van zijn vader. Die zag hij bijna nooit. Ze spraken altijd af via gsm. Want het circus moest altijd vooruit. Altijd vooruit.

Amir moest ervoor zorgen dat er in elk nieuw dorp genoeg mensen naar het circus kwamen kijken. Zijn vader

zorgde ervoor dat de inwoners tevreden waren over de show en dat ze genoeg geld achterlieten om met het hele gezelschap van te leven. Zijn vader trok rond met de tent, de artiesten en vijf woonwagens. Amir reed op zijn eentje voorop met de kleine, rode vrachtwagen. Alleen Dante was altijd bij hem. Maar die liet zich bijna nooit zien. Hij woonde gewoon in de kap van Amirs sweater. Daar was het lekker warm.

Als ze met de vrachtwagen reden, zat Dante meestal op de schouder van Amir. Dan trokken de landschappen voorbij zonder dat hij zich moe hoefde te maken: bossen, bergen, beken. Zonder Amir zou Dante honderdtwintig muizenlevens nodig hebben om zo veel te zien. Hij was graag bij Amir. En de kap van Amir was de hangmat van zijn leven.

Maar daar midden in het donkere bos was Dante echt bang geworden. Hij zat op de linkerhand van Amir, die hem hoog boven zijn hoofd hield. Om hen heen stonden de jonge soldaten met hun geweren. Toen de soldaten begonnen te lachen, liet Amir zijn handen zakken en wipte Dante over zijn linkerschouder zijn hangmat in. Hij hoorde hoe de soldaten Amir hielpen om de wagen uit de greppel te krijgen. Hoe ze duwden, riepen, trokken en zuchtten. Hoe ze lachten toen Amir hun vrijkaartjes voor het circus beloofde.

‘Wij gaan niet naar het circus’, hoorde hij hen zeggen. ‘Wij hebben wel wat beters te doen.’

Amir vroeg zich af waarom de kinderen ’s nachts met geweren door het bos liepen en waarom ze niet naar het circus wilden. Maar hij was blij dat ze hem lieten gaan. Hij glimlachte toen hij de motor weer hoorde pruttelen en de wagen zachtjes de bosweg af reed. Hopelijk recht in

de richting van de honden en niet naar de wolven. Dante viel in slaap en werd pas wakker toen Amir de volgende ochtend de luidsprekers opendraaide, de muziek aanzette en het nieuwe dorp binnenreed.